

HOZZÁSZÓLÁS

A TAVASZI PARLAMENT KOMÁROMI TANÁCSKOZÁSA ELÉ

A Tavaszí Parlamenttel kapcsolatban a Korunkban eddig megjelent cikkek saját részükről is az érdeklődés középpontjába igyekeztek állítani ezt a kulturális kezdeményezést. Voltak a cikkek közt olyanok, mik közvetlenül az érsekújvári ülésezés hatása alatt íródtak. Mások, kötelező fegyvertársi loyaltással, nem szűkölködtek bíráló megjegyzésekben. Végül Betlen Oszkárnak a folyóirat novemberi számában közzétett, követésre méltóan tárgyilagos és színvonalas hozzászólása, a munka hevében író alkotó kulturmunkás köteles optimizmusával utalt a Tavaszí Parlament jegyében eddig felmutatható pozitív eredményekre. Valamennyi megemlékezésre jellemző az a rokonszenv, mely minden ígéretes művelődési megmozdulásnak kijár, amennyiben őszinte és cselekedni akaró emberek állnak a kormányruznál. Ebben pedig nem kételkedhetünk. Disputálni azonban lehet és kell. Csak így mélyül ki és szilárdul meg a kezdeményezés. Csak ez uton lesz valóban széles haladó-kulturmozgalom vezető szervévé.

Pár napon belül, remélhetőleg, széles keretek közt találkozhatnak össze Komáromban a csehszlovákiai magyarság haladó beállítottságú kulturmunkásai. Soha nem volt időszerűbb néhány olyan kérdés felvetése, melyek a mozgalom alapjainak tisztázását és ezzel annak előbbrevitelét szolgálhatják.

Ebben a viszonylatban főképpen a „negyedik rend” művelődésének és a Tavaszí Parlament által képviselt kulturképletnek viszonyát kell felgöngyölítenünk. Nem lehet eléggé hangsúlyoznunk ennek a kérdésnek fontosságát. Kulturközösségről lévén szó, tudnunk kell, hogy az abban résztvevő kulturális alakulatok milyen mértékig és milyen formában olvadhatnak fel az együttműködésben. Nem szabad abba a hibás föltételezésbe esnünk, ha kulturpolitikánkat kulturpolitizálássá lefokozni nem akarjuk, hogy ennek a tengelykérdésnek tisztázása „elriasztja” a munkaközösség számításba jövő résztvevőit. A kultúra megvédelmezésének kérdéséről van itt szó. Ez pedig nem csak a következetes baloldalnak érdeke, hanem a különböző középrétegekhez tartozó kultúrembereké is, akik csatlakozásukat eddig már bejelentették. Ha ez nem így volna, a különféle szervezetek nem küldték volna el képviselőiket Ujvárra. Ugyanakkor azonban egyetlen kulturszervezet sem adja fel magatartásában és további működésében az önállóságot. Nem tehetik ezt a következetesen baloldali szervezetek sem. Minden alakulat tudatosan vesz részt ebben a munkában. Éppen ezért az együttműködést nem teszi lehetetlenné és nem gyöngíti le, hanem elősegíti és megszilárdítja az őszinte, nyílt megvitatás. A szembekötődsdi, a rossz értelemben vett taktikázás: szektavonás. A kulturpolitikát kulturpolitizálássá fokozza le. Művelődési tömegmozgalmak csak az elvi alapok maradéktalan tisztázásával képzelhetők el.

És itt mindjárt fel kell vetnünk azt a kérdést, amelynek vonalában a komáromi tanácskozások napirendje több-kevesebb körülírással mozog. Mi legyen ennek az együttműködésnek tartalma? Milyen formákban valósuljon meg?

Nem hiszem, hogy ezen a téren a csehszlovákiai magyarság új csapásokat vághatna. Visszamaradtunk a kezdeményezésben. Bűnös könynyelműség volna figyelmen kívül hagynunk ama tapasztalatokat, miket más országoknak sikerrel zárult kezdeményezései nyújtanak. A komáromi megbeszélések nem volnának teljesekek, ha hiányoznának a Párizsi példázó és meglevenítő szavak. Ez, az érsekújvári parlament óta eltelt kilenc hónap tanulságai alapján azt jelenti, hogy plasztikusan kell kidom-

borítani a kulturális munkaközösség céljait. A koalíció minden tagjának és követőjének tisztában kell lennie azzal, hogy milyen „közös magyar kultúra” az, amit a Tavaszai Parlament terjeszteni akar. Szó sem lehet itt arról, hogy a következőes baloldaliak a koalíció bármely tagjára rábeszéljék saját nézeteiket. A megfogalmazásra váró parlamenti közös manifesztumnak minden haladó kultúrember számára elfogadható minimális keretek közt kell mozogni. Ha azonban ilyen formában és keretek közt sem szögezzük le, hogy ebben vagy abban a konkrétan körvonalazott irányban akarunk együttműködni, csak növeljük a zavart, meg a szétforgácsoltságot. Lehetetlenné tesszük, hogy a parlamenti tanácskozáskor keretein túl, az egyes városokban, a különböző irányú, de a kultúra megvédelmezésének szükségességében egyetértő szervezetek gyakorlati kulturális munkára találkozzanak össze.

Szavakkal nem teremthetünk mozgalmat. Hasztalan fogjuk rá a pozsonyi „Műhely”-re, hogy az a Tavaszai Parlament jegyében született. A „Műhely” már akkor meg volt, mikor a parlamentre még senki sem gondolt. Önálló szervezet az, meghatározott alapelvekkel és kulturális programmal. A Tavaszai Parlament szellemében azonban csak akkor fog működni, ha a pozsonyi M. A. K., a Munkásakadémia, a Sz. E. M. K. E. és más csoportokkal közös munkaalapot dolgoz ki, a parlament vonalába álló közös kultúrátörvények alapján. Ez pedig még nem történt meg. Nem is történhetett, hiszen Érsekújváron ilyen alapot nem teremtettek. Ebben az értelemben nem állíthatjuk azt, hogy a Műhely a parlament szellemében működik. Ugyanezt kell mondani a komáromi Alkotásról, a munkácsi Szociálista Akadémiáról, a kassai Studiőről és más kulturális szervezetekről. Addig, míg ezek és más létező szervezetek munkaközösségei meg nem valósulnak, nem beszélhetünk arról, hogy a parlament szellemében működnek. A Tavaszai Parlament mindaddig mondva csinált mozgalom marad.

Ezekhez a megállapításokhoz talán nincs is hozzáfűzni való. Legalább általánosságban egyetért azokkal minden kulturális munkás. Súlyosabb nehézségeket támaszthat ama kérdés eldöntése, hogy az egyes városok viszonylatában milyen formában valósuljon meg a munkaközösség. A tulajdonképpeni nehézségek a zöldasztalon túl, a gyakorlati élettel való érintkezés közben kezdődnek. Helyi méretekben személyes ellentétek, apró-cseprő surlódások adhatják elő magukat. Ezek pedig a fennálló világnézeti eltérések mellett a munkaközösségek megvalósulása elé külön akadályokat emelnek.

Valamilyen formában azonban hozzá kell látni a munkához. Első lépésként talán a helyi kulturális parlamentek formája felelne meg a legjobban. Zöldasztal mellé kell ültetni a helyi kultúravezetők képviselőit. Előlegezett felelősséggel kell megbeszélni azon módokat, amelyek a helyi munkaközösségek megvalósítását lehetővé teszik. Semmiképpen sem tarthatjuk kielégítőnek az olyan megoldást, mely a különféle egyesületek előadásainak sorrendjével kapcsolatban hoz létre meg egyezést. Ez nem munkaközösség. Nem születhet meg belőle a haladó kultúravezetők koordinálása a kultúra megvédelmezése érdekében. A helyi munkaközösségek megvalósítása szinte elképzelhetetlen egy közösen megrendezett manifesztációs kultúrest nélkül, melynek keretében a különböző alakulatok képviselői a megállapított közös platform alapján lépnek fel. Az ilyen kultúrest nyomában könnyebben adódnak a további együttműködés lehetőségei.

Legalább ezen közös kultúrestek alapjainak lerakását mindenki elvárja a komáromi tanácskozáskor. Ma Prágától Nagyszőlősig mindenki érdeklődéssel tekint a Tavaszai Parlament megnyitása elé. Hisszük, hogy ezáltal nem csalódnak majd várakozásukban. Kovács Károly